Oekraïne: Vier jaar oorlog tussen leed, solidariteit en hoop op vrede

Een verslag over de situatie in het land en over de humanitaire hulp die Sant'Egidio biedt

Oekraïne gaat zijn vijfde jaar van grootschalige oorlog in, na de Russische invasie op 24 februari 2022. De oorlog begon in 2014 in de Donbas, waardoor deze oostelijke regio's van het land nu al 12 jaar door conflicten worden geteisterd. De militaire acties aan het front zijn onverminderd voortgegaan, terwijl de afgelopen maanden een escalatie te zien was in raket- en drone-aanvallen op de energie-infrastructuur, wat in sommige grote steden, met name in Kiev, tot bijzondere ontberingen heeft geleid.

De menselijke tol van de oorlog

Er zijn geen precieze cijfers over het aantal slachtoffers. Volgens de Verenigde Naties zijn meer dan 15.000 burgers omgekomen, waaronder 766 minderjarigen, terwijl het aantal gewonden de 41.000 overschrijdt. In 2025 nam het aantal burgerslachtoffers toe, met een stijging van 31% in het aantal doden.

Hoewel 60-plussers slechts 25% van de bevolking uitmaken, zijn in 2025 bijna de helft van de omgekomen burgers en meer dan een derde van de gewonden in gebieden nabij de frontlinie ouderen. Het werkelijke totale aantal burgerslachtoffers ligt echter waarschijnlijk veel hoger, aldus de Verenigde Naties.

Er zijn geen officiële cijfers beschikbaar over militaire slachtoffers. De meest betrouwbare schattingen suggereren dat ongeveer 300.000 Russische soldaten en 140.000 Oekraïense soldaten zijn omgekomen. Het totale aantal gewonden aan beide kanten ligt aanzienlijk hoger en bedraagt meer dan een miljoen.

BEVOLKINGSDALING

De bevolking van Oekraïne is drastisch gedaald van 41,5 miljoen in 2021 (inclusief 3-4 miljoen in het buitenland) tot 29 miljoen vandaag. Volgens de UNHCR zijn er 5,75 miljoen Oekraïense vluchtelingen in het buitenland, bijna allemaal in EU-landen, plus naar schatting 3,5 miljoen in door Rusland gecontroleerde gebieden.

ENERGIEKRACHT - Aanvallen op de energie-infrastructuur hebben de elektriciteitsvoorziening teruggebracht tot minder dan de helft van het niveau van 2021. Langdurige stroomuitval dompelde veel steden in duisternis en veroorzaakte ook verstoringen in de water- en verwarmingsvoorziening, met ernstige gevolgen voor de burgerbevolking, en met name de meest kwetsbaren.

In Kiev, waar thermische energiecentrales systematisch het doelwit zijn geweest, zitten sinds januari 2026 meer dan 1 100 flatgebouwen met tienduizenden gezinnen zonder verwarming, terwijl de temperaturen vaak onder de -10 °C liggen en pieken van -20 °C bereiken.

VERARMING - Volgens de VN zullen in 2026 10,8 miljoen mensen in Oekraïne humanitaire hulp nodig hebben.

Hieronder vallen de meest kwetsbare burgers van Oekraïne: ouderen, mensen met een handicap, mensen met chronische ziekten, grote gezinnen, familieleden van slachtoffers, gevangenen, gewonden en verminkten, veteranen, slachtoffers van bombardementen en mensen met psychische problemen, zowel burgers als militairen.

Mensen die in de buurt van de frontlinie wonen en binnenlandse ontheemden dragen de zwaarste last: de IOM (Internationale Organisatie voor Migratie) schat het aantal ontheemden op 3,7 miljoen, waarvan 28% ouderen en 24% minderjarigen. Velen van hen zijn sinds 2014 meerdere keren geëvacueerd.

De humanitaire hulp van Sant'Egidio

In vier jaar oorlog zijn er 213 zendingen vanuit Europa verstuurd, in totaal 4.450 ton humanitaire hulp. De totale waarde van de hulp van Sant'Egidio aan Oekraïne bedraagt 43 miljoen euro.

740.000 mensen hebben voedselhulp ontvangen (alleen al 3.900 ton voedselhulp, ter waarde van € 10,5 miljoen) en basisbenodigdheden (kleding, dekens, producten voor persoonlijke hygiëne, matrassen en andere artikelen).

Meer dan 2 miljoen mensen hebben geprofiteerd van gezondheidszorghulp (geneesmiddelen, medische benodigdheden, medische apparatuur).

Er is ook solidariteit getoond bij de opvang van Oekraïense vluchtelingen in Europese landen. 50.000 vluchtelingen zijn geholpen en 2.000 zijn ondergebracht.

Sant'Egidio in Oekraïne, steun aan slachtoffers

Dankzij haar aanwezigheid in het land sinds 1991 heeft Sant'Egidio onmiddellijk na de Russische invasie een uitgebreide en veelzijdige humanitaire interventie gelanceerd, waarbij effectieve steun werd geboden aan de meest kwetsbare groepen van de Oekraïense bevolking.

De inzet van de Oekraïense leden van Sant'Egidio, gesteund door de hele gemeenschap op mondiaal niveau, heeft in de vier jaar sinds maart 2022 het volgende mogelijk gemaakt:

- De opening van 5 humanitaire centra (3 in Kiev, 1 in Lviv en 1 in Ivano-Frankivsk) voor ontheemden en kwetsbare mensen, waarmee 4.500 gezinnen, of ongeveer 15.000 mensen per maand, worden ondersteund
- Steun aan de bevolking in gebieden dicht bij de frontlinie, met name Kramatorsk (in Donetsk), Nikopol, Charkiv en Soemy; 380 zendingen humanitaire hulp, voornamelijk medicijnen, voedsel en hygiëneproducten, in 2025.
- Individueel ondersteuningsnetwerk voor kwetsbare mensen die in de buurt van de frontlinie wonen, met een hulplijn. Voedselhulp aan 23.681 mensen in de oostelijke en zuidelijke regio's van Oekraïne die het meest aan de oorlog zijn blootgesteld.
- Ondersteuning van meer dan 200 zorginstellingen (ziekenhuizen, gezondheidscentra, plattelandsklinieken, huisartsen, militaire ziekenhuizen), voornamelijk in de oostelijke en zuidelijke regio's van Oekraïne die het zwaarst door de oorlog zijn getroffen, door de levering van medicijnen en medische benodigdheden.

- Er zijn 9 vredesscholen geopend voor kinderen die lijden aan oorlogstrauma's, als onderdeel van een breder ondersteuningsprogramma dat ongeveer 10.000 kinderen heeft bereikt.
- Een ondersteuningsnetwerk voor ongeveer 2.500 ouderen.
- Er zijn 220.000 warme maaltijden uitgedeeld aan daklozen en ouderen in nood: meer dan 1.000 maaltijden per week in Kiev, Lviv en Ivano-Frankivsk.
- Er zijn 7 begeleide woongemeenschappen voor ouderen, mensen met een beperking en daklozen geopend.
- Er zijn twee kunstworkshops voor mensen met een verstandelijke beperking opgezet in Kiev en Ivano-Frankivsk, die zijn uitgebreid om hun integratie te bevorderen, zelfs in de context van de oorlog.
- Omgaan met de energiecrisis die werd veroorzaakt door de massale bombardementen op de infrastructuur tijdens de winter van 2024/2025 en vooral de winter van 2025/2026, toen de grootste verwoesting plaatsvond in combinatie met extreem koude temperaturen die ongewoon lang aanhielden, waardoor miljoenen mensen zonder elektriciteit en bijgevolg zonder licht, verwarming en water kwamen te zitten.
- Er werden hulpgoederen uitgedeeld in het district Nikopol, een gebied dat zwaar en voortdurend door bombardementen werd getroffen, evenals in de steden Kiev, Lviv en Ivano-Frankivsk om mensen te helpen de extreme kou het hoofd te bieden: hout, kachels, thermokleding en niet-bederfelijke levensmiddelen voor ongeveer 3.000 ouderen, ontheemden en inwoners.

Solidariteit was ook een kans voor enkele honderden jonge en volwassen ontheemden die zich aansloten bij het dagelijkse vrijwilligerswerk van Sant'Egidio om een nieuwe richting te vinden in de dramatische ontworteling die door de oorlog werd veroorzaakt. Anderen helpen geneest traumatische ervaringen en helpt hen na te denken over hun toekomst in de nieuwe steden waar ze nu wonen.

Vorig jaar: 133.000 uur vrijwilligerswerk door vrijwilligers van Sant'Egidio in Oekraïne, wat overeenkomt met 16.625 werkdagen van elk 8 uur.

Uitdagingen voor 2026

BINNENLANDSE ONTHEEMDEN zijn een van de groepen die het meest lijden onder de gevolgen van de oorlog. Kwetsbare ontheemden geven aan een gemiddeld maandelijks inkomen te hebben van ongeveer 103 dollar – driekwart van de geschatte gemiddelde maandelijkse huurkosten voor ontheemden in heel Oekraïne (ongeveer 140 dollar). Deze kosten komen bovenop andere essentiële uitgaven zoals voedsel en medicijnen. Na jaren van ontheemding hebben veel gezinnen hun spaargeld opgebruikt en zijn ze nu gedwongen om in precaire omstandigheden te leven. "Na vier jaar oorlog staan ontheemden voor een ongelooflijke last", aldus Marit Glad, landendirecteur van NRC in Oekraïne. "Veel mensen hebben hun spaargeld opgebruikt en hebben geen huis om naar terug te keren vanwege de aanhoudende verwoesting en het gevaar. Ik heb met talloze ontheemden gesproken die me vertellen dat ze moeite hebben om voor hun gezin te zorgen, vaak terwijl ze kinderen of familieleden met een handicap of beperkte mobiliteit verzorgen, en tegelijkertijd geconfronteerd worden met de voortdurende angst voor drone-aanvallen en de oorlog. Zonder steun wordt overleven onmogelijk."

Vanwege de moeilijkheden om hun ontheemding vol te houden, keren steeds meer ontheemden en vluchtelingen terug naar hun gebieden van herkomst, ondanks ontoereikende veiligheidsomstandigheden en beperkte toegang tot essentiële diensten (bron: UNHCR).

OUDEREN: De noodsituatie in Oekraïne wordt wel omschreven als 's werelds 'oudste' humanitaire crisis. Het percentage ouderen dat door de oorlog in Oekraïne wordt getroffen, is hoger dan in enig ander lopend conflict ter wereld. In gebieden dicht bij de frontlinie vormen ouderen de meerderheid van degenen die niet zijn gevlucht, in die mate dat zij in 2025 goed waren voor de helft van alle burgerslachtoffers.

Een rapport van Amnesty International over de ervaringen van ouderen in de oorlog in Oekraïne belichtte duidelijk enkele van de belangrijkste moeilijkheden waarmee zij worden geconfronteerd: "Ouderen kunnen zich vaak geen huurwoning veroorloven als ze eenmaal ontheemd zijn, en hebben moeite om toegankelijke huisvesting te vinden als ze een handicap hebben. De informele netwerken van vrienden, familieleden en buren die hen vóór de oorlog ondersteunden, zijn in veel gevallen verbroken. En de oorlog heeft veel ouderen blootgesteld aan verwondingen en ernstige gezondheidsproblemen, waardoor ze in ontheemding nog meer risico lopen" ("I used to have a home": Older People's Experience of War, Displacement, and Access to Housing in Ukraine, Amnesty International, p. 85).

28% van de ontheemden zijn ouderen, ongeveer een miljoen. Precaire huisvesting, het ontbreken van hechte sociale netwerken, moeilijkheden bij de toegang tot gezondheidszorg, een gebrek aan basisbehoeften en problemen om hun weg te vinden in een onbekende stad maken de situatie van oudere ontheemden nog precairder.

Zeventig procent van hen zegt zich eenzaam te voelen, deels omdat veel volwassenen en jongeren de steden zijn ontvlucht om hun toevlucht te zoeken in veiligere delen van het land of in het buitenland.

Als we aan ouderen denken, moeten we ook aan de toekomst van Oekraïne denken. Na de oorlog zal Oekraïne het vraagstuk van sociale cohesie moeten aanpakken in een land met een hoog percentage ouderen.

Het grote aantal burgers onder de 60 jaar dat het land heeft verlaten of als slachtoffer van de oorlog is omgekomen, heeft bijgedragen aan een stijging van het percentage ouderen in de totale bevolking.

Sant'Egidio zet zich in om sociaal isolement onder de oudere bevolking tegen te gaan en een netwerk voor monitoring en ondersteuning op te zetten voor ontheemde ouderen en kwetsbare oudere inwoners.

DE STAD KIEV: de bevolking van de Oekraïense hoofdstad wordt geconfronteerd met een humanitaire noodsituatie. In 2025 en begin 2026 nam de intensiteit van de bombardementen op Kiev toe, met een stijging van het aantal burgerslachtoffers tot gevolg. Bovendien werden de thermische elektriciteitscentrales van de stad systematisch vernietigd, waardoor de stad op de rand van een energie-ineenstorting kwam te staan. De gevolgen waren zeer ernstig voor het dagelijks leven van de bevolking, die tijdens de strenge wintermaanden zonder elektriciteit, water en verwarming kwam te zitten.

Sant'Egidio in Kiev heeft de afgelopen vier jaar uitgebreid solidariteitswerk verricht en hulp geboden aan ontheemden, oudere inwoners, mensen met een handicap, daklozen, kinderen en jongeren, slachtoffers van bombardementen en families van gesneuvelde soldaten. Vandaag biedt zich de kans om deze inzet, die essentieel is voor de ondersteuning van een door oorlog geteisterde stad, verder te versterken.

Het ontwikkelen van nieuwe vormen van welzijnszorg voor kwetsbare mensen is een cruciale doelstelling voor de sociale wederopbouw van Oekraïne en voor het herstel van het sociale weefsel. De inzet, die al vóór de oorlog was begonnen, om begeleid wonen te bieden aan kwetsbare mensen, daklozen en mensen met een verstandelijke beperking, betekent een investering in de toekomst en biedt Oekraïne proefprojecten die nieuwe perspectieven kunnen openen. De inzet van Sant'Egidio zal gericht zijn op het openen van nieuwe woongemeenschappen voor ontheemde ouderen en een gezinswoning voor mensen met een verstandelijke beperking.

De duisternis van de oorlog, het licht van de solidariteit

Oekraïne verkeert in duisternis door een gebrek aan elektriciteit. Het verkeert in duisternis omdat de oorlog geen diplomatieke oplossing lijkt te hebben, alleen het vooruitzicht op voortdurende gevechten. Duisternis bedekt de toekomst, gehuld in de dikke wolk van de oorlog.

In deze duisternis horen we de kreet, soms stil, van het Oekraïense volk, dat een einde aan de oorlog eist en vrede wil. Paus Leo is de stem geworden van het Oekraïense volk en van de vele volkeren die onder de oorlog lijden: "De wereld dorst naar vrede. We hebben behoefte aan een waarachtig en solide tijdperk van verzoening dat een einde maakt aan het machtsmisbruik...

Genoeg oorlog, met alle pijn die deze veroorzaakt door dood, vernietiging en ballingschap! (...) Genoeg! Dit is de kreet van de armen en de kreet van de aarde. Genoeg!". (lees meer)

De oorlog die ons in duisternis stort, moet worden bestreden door het licht aan te doen. Humanitaire solidariteit is een van deze lichten, en deze is meer dan ooit nodig.

EEN OP DE DRIE MENSEN HEEFT HUMANITAIRE HULP NODIG. In de context van de oorlog in Oekraïne, geconfronteerd met het uitputtende lijden van de bevolking, is humanitaire inzet geen filantropische keuze. Het is een menselijke, sociale en politieke noodzaak, want humanitaire inzet in oorlogstijd is een investering in vrede, het is een daad van vredestichting. Humanitaire inzet helpt om ruimtes van vrede te creëren, om mensen te bevrijden van geweld, haat en onmenselijkheid. Het geeft energie vrij en verlicht het pad naar vrede.

In de duisternis van Oekraïne is humanitaire inzet een licht dat ons in staat stelt een glimp van vrede op te vangen en met hoop naar de toekomst te kijken.

Laatst bijgewerkt op 24/2/2026

https://www.santegidio.org/pageID/57529/langID/en/Ukraine-Four-years-of-war-amid-suffering-solidarity-and-hope-for-peace.html